

Киселёва, О. А. ОЦЕНКА ТЕЛОСЛОЖЕНИЯ КОРОВ УКРАИНСКОЙ ЧЕРНО-ПЕСТРОЙ МОЛОЧНОЙ ПОРОДЫ

Приведенные результаты оценки экстерьера коров украинской черно-пестрой молочной породы Северо-Восточного региона страны в возрастной динамике первых трех лактаций. На современном этапе селекции созданной украинской черно-пестрой молочной породы установлен уровень и изменчивость промеров и индексов телосложения, средние показатели которых свидетельствуют о позитивной динамике формирования экстерьера животных в направлении молочного типа.

Ключевые слова: украинская черно-пестрая молочная порода, промеры, индексы, лактация.

Kyselova, O. A. EVALUATION OF COWS FRAMEWORK BUILD UKRAINIAN BLACK-AND-WHITE DAIRY BREED

The present of evaluating the figure of cow's Ukrainian black-and-white dairy breed North-Eastern region of the country in the age-related of the first three lactations. At the modern stage of selection created Ukrainian black-and-white dairy breed installed the level and variability of measurements and indexes physique averages which indicate positive dynamics of the formation of the figure of animals in the direction of the dairy type.

Key words: Ukrainian black-and-white dairy breed, body measurements, indexes, lactation.

Дата надходження до редакції: 11.09.2015 р.

Рецензент, д.с.-г. наук, професор Л.М. Хмельничий

УДК 636.1.082

РЕЗУЛЬТАТИ ЕКСПЕРТНОЇ ОЦІНКИ ТИПУ ТА ЕКСТЕР'ЕРУ МОЛОДНЯКУ ОРЛОВСЬКОЇ РИСИСТОЇ ПОРОДИ

О. О. Корнієнко, к. с.-г. н., Інститут тваринництва НААН України

У статті викладено результати проведеного аналізу експертної оцінки молодняку орловської рисистої породи за останні 4 роки. В ході досліджень встановлено загальну якість оціненого поголів'я. Виділені кращі та гірші господарства, жеребці - плідники за якістю молодняку. Визначено найбільш поширені екстер'єрні недоліки які знижують племінну цінність молодняку орловської рисистої породи, до яких відносяться: неправильна будова копит, кінцівок та їх слабкість (запалі зап'ястки, козинці, сближеність скакальних суглобів, м'які або торцові бабки, торцові або вузькі копита) та порушення прямолінійності руху (розкид, клишоногість).

Ключові слова: коні, орловська рисиста, молодняк, екстер'єр, жеребці-плідники, експертна оцінка

Постановка проблеми. Експертна оцінка молодняку є невід'ємною складовою селекційної роботи із породами коней. Вона дозволяє оцінити типовість, консолідованість породи, виявити основні недоліки не тільки племінної роботи, а й технологій вирощування, визначити вплив плідників та маток на формування типу, особливостей екстер'єру породи.

Згідно наказу Міністерства аграрної політики та продовольства України на іподромах щорічно проводиться оцінка типу та екстер'єру рисистого молодняку за результатами якої визначаються чемпіони породи, а також подальше призначення коней.

В останні роки експертні оцінки проходили на Київському та Одеському іподромах, але узагальнення їх результатів не проводилося, що не дає змогу скласти уявлення про стан та якість рисистого молодняку як в цілому, так і окремо по господарствах, діючих плідниках тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Результати попередніх експертних оцінок (2007, 2008 рр.) молодняку орловської рисистої породи свідчать про невисоку його якість. Більше половини всього молодняку (52,6 – 57,6 %) отримали оцінку менше 7 балів. При цьому коней із оцінкою менше 7 балів було порівну по всіх вікових категоріях. Основними недоліками екстер'єру молодняку усіх вікових груп були: груба голова, коротка шия, короткий звислий круп, м'яка спина. У більшості коней спостерігаються розкид, клишоногість, підхвати під зап'ястком, прямі скакальні суглоби, загальна сирість суглобів, м'які бабки. Зустрічалися жеребці у кобилячому типі. Окрім цього в багатьох коней спостерігалася загальна недорозвиненість, дисгармонійність будови тіла, грубість конституції, дрібність молодняку. Із загальної кількості 2-річок близько 40 % мали висоту в холці 155 см та нижче, що згідно інструкції з бонітування відповідає І кл [3]. Так само високий відсоток дрібного молодняку, І кл. із висотою у холці 157 см і нижче спостерігалася у віці 3-х

років та 4-х років – від 30,5 до 35,5 %. Все це обумовлено як недостатнім рівнем селекційної роботи, так і недоліками у технології вирощування коней. Невелика кількість нащадків молодих плідників також не дала змогу оцінити їх перші ставки [1,2].

Постановка завдання. Мета дослідження – провести оцінку якості молодняку орловської рисистої породи в розрізі господарств, вікових груп, жеребців-плідників для складання уявлення про рівень племінної роботи в цілому.

Вихідний матеріал, методика та умови дослідження. Для виконання поставленої мети проведено оцінку результатів виводок орловської рисистої породи на Київському та Одеському іподромах за період з 2012 по 2015 рр. Всі оцінені коні були розділені на три групи в залежності від отриманої оцінки: племінний брак - 7 балів і нижче; молодняк, який відповідає вимогам типу, але

має недоліки екстер'єру - 7,1-7,5 балів; наближені до еталону породи – 7,6 балів і вище. Для встановлення якості молодняку проаналізовано співвідношення коней виділених груп у розрізі плідників, господарств, статеві-вікових груп. Первинний цифровий матеріал опрацьовували методами варіаційної статистики.

Виклад основного матеріалу дослідження. У зв'язку із дорожчею утримання коней на іподромах та відсутністю джерел поновлення витрат на випробування (дохід від тоталізатору, преміально-призові, спонсорські призи) кількість коней з кожним роком зменшується (табл. 1). Досить не вигідно тримати коней на іподромах з 2-х років до 4-х або до старшого віку тому кількість молодняку саме цієї вікової категорії значно скоротилася. Через що іподроми втрачають видовищність, «масштабність» випробувань, адже 69,2 % розігрується саме для коней 4-х років і старше.

Таблиця 1

Динаміка чисельності поголів'я молодняку по роках на іподромах

Роки	Усього випробувано, гол. в т.ч.	2 річок	3 річок	4 річок	стр.віку	Усьогогосподарств, в т.ч.	КЗ*	ПР**	ПВ***
2012	119	63	34	12	10	16	3	6	7
2013	139	76	52	9	2	10	3	5	2
2014	117	58	40	14	5	15	2	4	9
2015	101	50	29	15	7	18	2	7	9

Примітка - * - кінні заводи; ** - племінні репродуктори; *** - приватні власники

Як і раніше основним "постачальником" молодняку на іподроми є кінні заводи на долю яких припадає 57,3 – 61 % всього випробуваного молодняку, дещо зменшилася частка коней представлених племінними репродукторами з 30 % до 25,7 % через розформування деяких з них, та, не дивлячись на збільшення кількості приватних власників, частка коней які ними випробується залишилася на тому ж рівні – 14,5 %.

Найнижчі оцінки, через невідповідність типу, дрібність, недоліки екстер'єру отримав молодняк Запорізького, Лимарівського та Лозівського

кінних заводів, СФГ «Універсал» (табл. 2), що говорить про недоліки як вирощування так і у селекційній роботі у цих господарствах. Низької якості молодняк було представлено і приватними власниками, які здебільшого купують молодняк у господарствах. Продаж племінного браку приватним власникам не сприяє популяризації і залученню ще більшої кількості людей у розведенні та придбанні орловських рисаків. Кращої якості молодняк представлено Дібрівським кінним заводом, ПСП «Комишанське», ТОВ «к.з. Авангард 1936».

Таблиця 2

Якість коней у розрізі господарств

Господарство	Оцінка молодняку 2-х років		Оцінка молодняку 3-х років		Оцінка молодняку 4-х років		Оцінка молодняку стр.віку	
	п	балів	п	балів	п	балів	п	балів
Дібрівський к.з.	14	7,61±2,7	22	7,64±2,1	8	7,95±1,2	3	8,1±0,5
Запорізький к.з.	47	6,81±1,5	29	7,06±2,7	7	7,39±2,8	1	7,93
Лимарівський к.з.	22	6,69±1,2	8	6,61±1,6	3	7,48±2,8	-	-
Лозівський к.з.	7	6,41±2,7	-	-	-	-	-	-
к.з.Шахтар	5	7,61±2,5	3	7,57±3,5	3	7,63±5,58	-	-
Усього по кінних заводах	95	7,03±5,64	62	7,35±3,21	21	7,65±2,67	4	8,0±0,30
ПСП «Комишанське»	42	7,11±2,8	20	7,38±1,8	6	7,88±1,4	3	8,0±0,4
КЗ «Авангард 1936»	10	7,3±1,2	6	7,55±2,7	3	7,1±2,9	3	7,96±1,4
ТОВ «ПР Магнат»	5	7,64±1,2	2	7,4±1,25	2	7,92±2,7	2	7,89±3,2
СФГ «Універсал»	2	5,92±0,7	-	-	-	-	-	-
ФГ «Голд-Сад»	13	7,35±2,5	5	7,55±1,26	6	7,57±3,58	-	-
Усього по племрепродукторам	72	7,06±7,89	33	7,32±5,98	17	7,62±4,87	8	7,96±3,21
ПВ Мілованова	41	6,99±1,25	15	7,50±2,8	3	7,53±1,83	2	7,46±3,1
Приватні влвники	13	6,44±1,7	10	6,45±1,78	6	7,44±1,6	6	7,64±2,7
Усього по приватним власникам	54	6,72±1,45	25	6,87±3,21	9	7,46±3,67	8	7,51±2,78

Основними недоліками оціненого молодняку є: у 65 % випадків - неправильна будова копит,

кінцівки та їх слабкість, (запалі зап'ястки, козинці, букшини, сближеність скакальних суглобів, м'які або торцові бабки, торцові або вузькі копита); порушення прямолінійності руху (розкид, клишоногість). У 36 % молодняку спостерігається загальна недорозвиненість, дисгармонійність, погано виражений тип, сирість суглобів. На відміну від попередніх років

майже не зустрічаються такі недоліки як:

м'яка спина, груба голова, коротка шия.

Дані таблиці 3 свідчать про вищу соматичну скоростиглість кобилок, порівняно із жеребчиками на що вказує більший відсоток коней серед них із оцінкою 7,6 балів і вище у віці 4-х років. В той час як жеребчики тільки у старшому віці за отриманими оцінками наближуються до еталону породи, і молоде більш сформованими.

Таблиця 3

Якість коней у розрізі статеві-вікових груп

Вік	Якість кобилок, %				Якість жеребчиків, %			
	n	7 балів і нижче	7,1-7,5 балів	7,6 балів і вище	n	7 балів і нижче	7,1-7,5 балів	7,6 балів і вище
2 роки	111	52,3	25,2	22,5	100	52	26	22
3 роки	65	35,4	27,7	36,9	51	33,3	29,4	37,3
4 роки	19	10,5	15,8	73,7	30	33,3	20	46,7
стр. віку	-	-	-	-	21	14,3	4,8	80,9

В цілому ж, високий відсоток племінного браку серед молодняку всіх статеві-вікових груп свідчить про низький рівень культури вирощування молодняку у господарствах і особливо жеребців.

У результаті проведеного аналізу встановлено, що по всіх вікових групах кращою якістю молодняку характеризуються плідники Афоризм,

Арарат, Фінал, Банкет, Шалун, Малиновий Звон та Композитор (табл. 4-5). Молодняк від цих плідників поєднує в собі бажаний тип та правильний екстер'єр із непоганою жвавистію. До того ж Афоризм, Фінал, Композитор та Шалун виявилися препотентними за передачею вираженості бажаного типу та правильності екстер'єру, оскільки і самі були оцінені за цими ознаками високо.

Таблиця 4

Співвідношення молодняку 2-х років з різними експертними оцінками за екстер'єр та вираженість типу у розрізі плідників

Кличка плідника	Експертна оцінка плідника	n	Середня жвавистість молодняку	Частка коней з різними експертними оцінками, %		
				7 балів і нижче	7,1-7,5 балів	7,6 балів і вище
Шквал	7,40	22	2.29,0±0,29	59,1	31,8	9,1
Бамбіно	8,50	19	2.29,3±0,63	52,6	36,8	10,6
Уклон	7,80	17	2.34,2±0,95	70,6	29,4	-
Самородок	8,40	16	2.29,5±0,45	56,3	18,7	25
Іскромьотний	8,00	10	2.34,1±0,52	50,0	10,0	40,0
Афоризм	8,00	9	2.32,6±0,44	11,2	44,4	44,4
Дельфін	7,75	7	2.26,9±0,31	42,9	42,9	14,2
Блеск	6,75	7	2.29,8±0,33	42,8	28,6	28,6
Опер	8,00	6	2.25,9±0,55	50,0	-	50,0
Рекс	7,85	6	2.38,7±0,87	100	-	-
Малиновий Звон	7,75	5	2.34,5±0,53	40,0	40,0	20
Композитор	7,80	5	2.51,9±1,12	20	20	60
Банкет	7,50	5	2.22,4±0,26	20	-	80
Ізотоп	8,25	4	2.32,8±0,25	75	25	-
Шалун	7,95	4	2.40,2±0,46	-	25	75
Казус	8	4	2.32,9±0,76	-	75	25
Ікс	7,70	4	2.47,1±0,61	50	50	-
Жакоп	7,40	4	2.43,0±0,19	100	-	-
Ізумруд	7,80	4	2.19,4±0,03	25	75	-
Рапс	7,20	4	2.39,3	100	-	-
Рахмат	6,75	4	2.25,0±0,11	75	-	25
Канюк	8,00	3	2.25,2±0,01	-	75	25
Крестовий Поход	7,00	3	2.28,8±0,38	33,3	33,3	33,3
Флоріано	7,85	3	2.35,8±0,88	100	-	-
Фінал	8,00	3	2.19,9±0,48	-	25	75
Фабіано	7,71	3	2.28,3±0,66	100	-	-
Арарат	7,40	2	2.27,6±0,83	-	-	100
Чардаш	7,30	2	2.36,6±0,05	100	-	-
Факел	7,35	1	2.32,8	100	-	-

Співвідношення молодняку 3-х та 4-х років з різними експертними оцінками за екстер'єр та вираженість типу у розрізі плідників

Кличка плідника	n	Середня жвавність молодняку	Частка коней з різними експертними оцінками 3-х років, %			n	Середня жвавність молодняку	Частка коней з різними експертними оцінками 4-х років, %		
			7 балів і нижче	7,1-7,5 балів	7,6 балів і вище			7 балів і нижче	7,1-7,5 балів	7,6 балів і вище
Арарат	3	2.18,4±1,24	-	-	100	2	2.10,1±0,43	50	-	50
Афоризм	10	2.14,8±0,32	-	70	30	7	2.09,5±0,1	-	28,6	71,4
Бамбіно	5	2.24,1±0,49	-	60	40	3	2.12,5±0,9	-	-	100
Банкет	2	2.14,5	-	50	50	1	2.13,3±0,41	-	-	100
Блеск	3	2.21,2±0,55	75	25	-	3	2.18,5±1,15	33,3	33,3	33,3
Вулкан	2	2.21,4±0,05	-	50	50	-	-	-	-	-
Дельфін	5	2.18,3±0,19	40	60	-	1	2.16,3	-	-	100
Ізумруд	4	2.17,5±0,25	25	75	-	3	2.09,0	33,3	33,3	33,3
Інкасатор	2	2.12,7	100	-	-	-	2.09,9	-	100	-
Канюк	2	2.13,9±0,23	100	-	-	1	2.10,1	100	-	-
Композитор	4	2.19,3±0,2	25	50	25	1	2.08,6	-	-	100
Крестовий Поход	1	2.14,8	100	-	-	1	2.10,0	-	50	-
Малиновий Звон	4	2.22,4±1,0	25	25	50	2	2.19,4±1,4	-	50	50
Опер	4	2.13,4±0,28	25	25	50	1	2.11,5	-	100	-
Самородок	7	2.13,6±0,18	57,1	28,6	14,3	1	2.11,5	-	100	-
Уклон	14	2.17,7±0,26	64,3	7,1	28,6	2	2.11,6±0,30	100	-	-
Фабіано	2	2.14,4	50	50	-	1	2.11,6	-	-	100
Фінал	1	2.03,5	-	-	100	1	2.10,5	-	-	100
Чардаш	5	2.26,1±0,91	60	20	20	-	2.11,6	-	-	-
Шалун	5	2.17,2±0,44	-	40	60	3	2.12,8±0,44	-	-	100
Шквал	7	2.24,1±1,13	28,6	28,6	42,9	2	2.16,1±0,23	-	50	50
Рапс	1	2.22,1	100	-	-	-	-	-	-	-
Казус	5	2.21,0±0,45	40	40	20	3	2.20,0±0,74	-	75	25

Поголів'я низької якості було представлено від плідників: Чардаш, Флоріано, Рахмат, Рапс, Жакоп, Рекс, Ізотоп, Уклон, Фабіано, Самородок, Шквал, Бамбіно. В їх потомстві відсоток племінного браку, особливо у віці 2-х років складав більше половини, а в деяких випадках і весь випробовуємий молодняк. При цьому більшість із перерахованих плідників і самі були оцінені доволі низько (табл.4). Слід також зауважити, що молодняк від Бамбіно та Шквала є дещо пізньопілим на що вказує вищий відсоток коней із оцінкою 7,1 і вище від них у віці 3-х та 4-х років. Є і навпаки плідники молодняк від яких у віці 2-х років отримавши високі оцінки, у більш старшому віці не відповідав вимогам до пропорційності, гармонічності та загального розвитку, і був оцінений дуже низько. До таких, згідно досліджень відносяться Канюк, Блеск, Дельфін. Найбільш різний за своєю якістю молодняк отримано від Опера, Ізумруда, Крестового Похода на що вказує частка коней різної якості серед їх потомків. Це говорить про низьку препотентність цих плідників у передачі свого типу та особливостей екстер'єру і про можливість їх корегування за рахунок підборів, типовості кобил.

Висновки:

1. Встановлено, що якість молодняку ор-

ловської рисистої породи, порівняно із попередніми роками залишається доволі низькою, особливо у віці 2-х та 3-х років, частка коней у цьому віці віднесених до племінного браку становить 52 % та 35,4 % відповідно.

2. До основних недоліків екстер'єру які знижують племінну цінність молодняку і зустрічаються найчастіше відносяться: неправильна будова копит, кінцівок та їх слабкість (запалі зап'ястки, козинці, сближеність скакальних суглобів, м'які або торцові бабки, торцові або вузькі копита); порушення прямолінійності руху (розкид, клишоногість); загальна недорозвиненість, дисгармонійність, погано виражений тип, сирість суглобів. Всі вище перераховані недоліки, а також високий відсоток племінного браку серед молодняку всіх статевих - вікових груп свідчить про низький рівень вирощування молодняку у господарствах, про відсутність випасання коней, активного моціону.

3. Кращими за якістю молодняку є такі жеребці-плідники як: Афоризм, Арарат, Фінал, Банкет, Шалун, Малиновий Звон та Композитор. При цьому більшість із тих плідників якість нащадків від яких була вища і самі були оцінені за тип та екстер'єр вище 7,8 балів, що треба враховувати при відборі жеребців до відтворення.

Список використаної літератури:

1. Збірник нормативно-правових актів з конярства – Відпов. за вип. Згара К. К./- Київ. 2011, С. 146 - 232
2. Экспертная оценка типа и экстерьера лошадей рысистых пород, проходивших испытания на ипподромах Украины в 2007 г. / И. В. Ткачева, А.А. Корниенко, Е.В. Гданская / УААН, Ин-т жив-ва, Науч.-селекц.центр по коневодству – Х.,2007. – 39 с.
3. Ткачова І. В. Експертна оцінка типу та екстр'єру коней рисистих порід, які проходили випробування у 2008 році / І. В. Ткачова, О. О. Корнієнко, Е. В. Гданська. – Х.: ІТ УААН, 2009. – 32 с.

Корниенко А.А. РЕЗУЛЬТАТИ ЕКСПЕРТНОЇ ОЦЕНКИ ТИПА И ЕКСТЕРЬЕРА МОЛОДНЯКУ ОРЛОВСКОЙ РЫСИСТОЙ ПОРОДЫ

В статье изложены результаты проведенного анализа результатов экспертной оценки молодняка орловской рысистой породы за последние 4 года. В ходе исследований установлено общее качество оцененного поголовья. Выделены лучшие и худшие хозяйства, жеребцы - производители по качеству молодняка. Определены наиболее распространенные экстерьерные недостатки которые снижают племенную ценность молодняка орловской рысистой породы, к которым относятся: неправильное строение копыт, конечностей и их слабость (запавшие запястья, козинцы, сближенность скакательных суставов, мягкие или торцевые бабки, торцевые или узкие копыта) и нарушение прямолинейности движения (размет, косолапость).

Ключевые слова: лошади, орловская рысистая, молодняк, экстерьер, жеребцы-производители, экспертная оценка

Kornienko A. A RESULTS OF EXPERT REVIEW OF ORLOV TROTTER HORSE

In Article generalization results conducted by analysis results expert review young trotter orlov breed during last 4 years. In the course of research set general quality of horses. Defined the best and the worst stud farms, sires be quality of horse. The most undesirable and such as reduce breeding value exterior limitations are: wrong build of hoof and legs, wrong strike step motion.

Key words: horses, orlov trotter, horse offspring, exterior, sires, expert review

Дата надходження до редакції: 21.10.2015 р.

Рецензент, д.с.-г. наук, доцент А. М. Салогуб

УДК 636.2.034.082.25

ВПЛИВ РІЗНИХ СТУПЕНІВ ІНБРИДИНГУ НА ОЗНАКИ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ КОРІВ

Т. О. Кругляк, молодший науковий співробітник, Інститут розведення і генетики тварин імені М.В.Зубця НААН України

Досліджено вплив різної тісноти (ступінь) інбридингу на родоначальників ліній, корів української червоно-рябої молочної породи на ознаки їх молочної продуктивності за 305 днів першої лактації. Встановлено, що найвищі надої одержано від корів помірних ступенів (коефіцієнт – 0,78-1,0) інбридингу. Із підвищенням коефіцієнта інбридингу до 1,56-3,13 та зниження його до 0,05-0,10, середні показники молочної продуктивності та їх мінливість знижувались.

Ключові слова: коефіцієнт інбридингу, корова, надій.

Метод спорідненого розведення багатьма вченими [2-9, 11-14] визнаний як дієвий спосіб закріплення господарськи корисних ознак, тиражування цінних якостей видатних предків. Як зазначав М.М. Щепкін [15] інбридинг залишається одним із могутніх засобів в руках вдумливого талановитого заводчика. О.С. Серебровський [14] відмічав вміле використання інбридингу в поєднанні із схрещуванням. Результати застосування інбридингу зумовлюються ступенем його тісноти, кількості предків на яких його здійснюють, їх місце у родоводі [6, 8, 13]. Так, ряд авторів [2, 3, 5, 7, 10, 13] підтверджують позитивний вплив різних ступенів інбридингу на рівень молочної продуктивності корів. В той час як П. Бікадириковим [1] не встановлено різниці між показниками молочної

продуктивності корів з різними ступенями інбридингу, а встановлено, що із збільшенням коефіцієнта інбридингу до 20-25% , знижувались показники відтворювальної здатності корів. Тривалість сервіс-періоду підвищилась на 34 дні (із 102 у аутбредних до 136 днів у інбредних), а міжотельного періоду на 50 днів (із 386 днів у аутбредних до 436 днів у інбредних).

За неконтрольованого застосування інбридингу, у тварин з'являється інбредна депресія, внаслідок якої знижується молочна продуктивність, відтворювальна здатність, збереженість телят, тривалість господарського використання корів [8]. Частіше неконтрольовані інбридинги допускають в умовах промислових комплексів виробництва молока, при застосуванні штучного